

Vormark Møllegaard. 1:20,000. Efter Generalstabens Kort.

To Aars ornithologiske Iagttagelser fra Sydfyn.

Af C. J. WITTRUP JENSEN

Efterfølgende Redegørelse er udarbejdet paa Grundlag af Iagttagelser og Optegnelser fra 1. November 1925 til 1. November 1927, i hvilket Tidsrum jeg opholdt mig som Medhjælper paa en Møllegaard, der som det ses af ovenstaaende Kortskitse er beliggende ved Landsbyen Vormark, knap 2 km Nord for Hesselager, omtrent midtvejs mellem Nyborg og Svendborg. Her var en idyllisk Plet, hvor jeg i min Fritid kunde faa Lejlighed til at studere Fuglene hver Dag Aaret rundt. I de 2 Aar, jeg opholdt mig paa Gaarden, gik jeg uanset Vind og Vejr mine Ture til forskellige Tider af Døgnet og nedskrev samtidig mine Iagttagelser.

Gaardens Areal [indstregt paa Kortet] var ca. 70 ha; ca. 50 ha af dette Omraade var dyrkede Marker med enkelte levende Hegn; Resten, ca. 20 ha, omfattede en Dal med et kroget Vandløb, en lille Skov af Bøge- og Grantræer, enkelte Smaakrat, selve Møllegaarden med Have samt endelig Mølle-dammen, ved hvilken der var et lille Areal af sumpagtig Karakter. Noget særlig karakteristisk var der altsaa ikke ved Landskabet, og Fuglene, jeg traf her, vil da ogsaa for de flestes Vedkommende kunne træffes overalt i Danmark. Naar jeg alligevel fremkommer med mine Iagttagelser, er det dels for at yde et Bidrag til Kendskabet om denne Egns Fuglefauna

dels for at vise, hvad der kan forekomme paa et lille, under Kultur værende Omraade som dette.

Antallet af Arter, jeg har kunnet notere daglig, varierer mellem 9 og 52, alt efter Aarstiden. I Maanederne December og Januar var saavel Art- som Individantallet meget sparsomt, men i Træktiderne kunde paa enkelte Dage iagttages over et halvt Hundrede Arter med flere Tusind Individuer. Ialt iagttog jeg 105 Arter med Sikkerhed, deraf 46 som ynglende. 1926 ynglede 42 Arter, 1927: 45 Arter. Desværre kan jeg ikke opgive det helt nøjagtige Antal Ynglepar af Ringdue, Lærke, Graaspurv, Tornirisk og Gulspurv, men for de øvrige Arters Vedkommende vover jeg at paastaa, at Tallene er rigtige.

I nedenstaaende Liste gives en Oversigt over Antallet af Ynglepar af de forskellige Arter i de 2 Somre, jeg opholdt mig paa Stedet:

	1926	1927
Stokand, <i>Anas p. platyrhyncha</i>	3	5
Agerhøne, <i>Perdix p. perdix</i>	5	4
Jagtfasan, <i>Phasianus colchicus</i>	3	3
Rørhøne, <i>Gallinula c. chloropus</i>	9	3
Vibe, <i>Vanellus vanellus</i>	6	8
Horsegøg, <i>Capella g. gallinago</i>	0	1
Natugle, <i>Strix a. aluco</i>	1	1
Ringdue, <i>Columba p. palumbus</i>	ca. 8	ca. 5
Gøg, <i>Cuculus c. canorus</i>	1	1
Skade, <i>Pica p. pica</i>	4	5
Graakrage, <i>Corvus corone cornix</i>	1	1
Digesvale, <i>Riparia r. riparia</i>	10	2
Bysvale, <i>Delichon u. urbana</i>	13	9
Forstuesvale, <i>Hirundo r. rustica</i>	16	20
Lærke, <i>Alauda a. arvensis</i>	ca. 80	ca. 80
Stær, <i>Sturnus v. vulgaris</i>	12	12
Gærdesmutte, <i>Troglodytes t. troglodytes</i>	13	14
Brunelle, <i>Prunella m. modularis</i>	11	11
Musvit, <i>Parus m. major</i>	3	4
Blaamejse, <i>Parus c. caeruleus</i>	0	2
Løvsanger, <i>Phylloscopus trochilus fitis</i>	14	15
Tornsanger, <i>Sylvia c. communis</i>	8	8

	1926	1927
Gærdesanger, <i>Sylvia c. curruca</i>	3	1
Havesanger, <i>Sylvia borin</i>	12	10
Gulbug, <i>Hypolais icterina</i>	2	2
Kærsanger, <i>Acrocephalus palustris</i>	3	4
Rørsanger, <i>Acrocephalus s. scirpaceus</i>	5	5
Sivsanger, <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	3	1
Sangdrossel, <i>Turdus ericetorum</i>	8	6
Solsort, <i>Turdus merula</i>	13	12
Bynkefugl, <i>Saxicola r. rubetra</i>	5	5
Rødhals, <i>Erithacus rubecula</i>	11	13
Nattergal, <i>Luscinia luscinia</i>	0	1
Engpiber, <i>Anthus pratensis</i>	1	2
Bjergvipstjert, <i>Motacilla c. cinerea</i>	1	1
Hvid Vipstjert, <i>Motacilla a. alba</i>	1	2
Graa Fluesnapper, <i>Muscicapa s. striata</i>	1	0
Graaspurv, <i>Passer d. domesticus</i>	ca. 80	ca. 80
Skovspurv, <i>Passer m. montanus</i>	10	15
Bogfinke, <i>Fringilla c. coelebs</i>	11	10
Svenske, <i>Chloris c. chloris</i>	2	2
Stillits, <i>Carduelis c. carduelis</i>	0	1
Tornirisk, <i>Carduelis c. cannabina</i>	ca. 12	ca. 10
Rørspurv, <i>Emberiza s. schoeniclus</i>	3	4
Gulspurv, <i>Emberiza c. citrinella</i>	ca. 40	ca. 40
Kornverling, <i>Emberiza c. calandra</i>	3	3
Ialt...	ca. 451	ca. 444

Herefter skal hver enkelt, iagttaget Art omtales:

Krikand, *Anas c. crecca*, blev kun bemærket 1 Gang, 20. Marts 1926, da ♂ og ♀ saas i Mølledammen hele Dagen.

Stokand, *Anas p. platyrhyncha*. Af de 3 Par, som rugede 1926, fik kun de 2 Ællinger frem, 8 og 12, der alle kom paa Vingerne; et tredie Par, der havde Rede med 6 Æg ved en Mergelgrav, fik Æggene ædt af Krager, hvorefter Anden forsvandt. 1927 yngede 5 Par, der fik henholdsvis 5, 6, 8, 10 og 12 Ællinger, men af disse 41 kom kun 32 paa Vingerne. — — De fleste Par rugede i det sumpede Areal ved Mølledammen, hvor Ællingerne hurtigt kunde søge Dækning. Først

hen i September forlod de Ynglepladsen. Fra August til November slog Stokænder sig ofte ned paa Mølle-dammen om Natten, undertiden i Flokke paa indtil 100. I September saa jeg i de sene Aftentimer nogle Gange ret store Flokke paa Stubmarkerne, især paa Bygstubben.

Gravand, *Tadorna tadorna*, er kun bemærket 1 Gang. 28. Marts 1926 fløj 2 over Aaen ud mod Havet.

Sangsvane, *Cygnus cygnus*. Det skete nogle Gange, at trækkende Sangsvaner gik lavt hen over Mølle-dammen, hvor der holdtes et Par tamme Knopsvaner. Saaledes saas i 1927: 3. Januar 6, 18. Januar 5 og 27. Oktober 18, der fortsatte i Kileflugt mod Sydvest. Næbformen kunde tydelig skelnes, og nogle af dem lod Stemmen lyde.

Troldand, *Nyroca fuligula*. Fra 16. Februar til 12. Marts 1927 opholdt ♂ og ♀ sig i Mølle-dammen. ♂ var især meget tillidsfuld; ♀ var ofte borte med nogle Dages Mellemrum. De dykkede ivrigt efter Korn (Majs, Byg og Havre), jeg kastede ud til dem.

Graagaas, *Anser a. anser*, og Sædgaas, *Anser fabalis*. Begge Arter passerede over paa Træk i September, Oktober og Marts. Paa Afstand var det mig ikke altid muligt at konstatere, hvilken af de 2 Arter, jeg havde for mig; lettest lod det sig gøre ved Hjælp af Stemmen. 9. Oktober 1926 Kl. 20 passerede saaledes en mægtig Flok Sædgæs over mod Sydvest, ligeledes 17. Oktober samme Aar; begge Aftener var stjerneklare.

Agerhøne, *Perdix p. perdix*. 5 og 4 Par ynglede paa Markerne.

[Jagtfasan, *Phasianus colchicus*. 3 Par ynglede. Om Vinteren søgte de ind i Haven, hvor de med Begærlighed aad Korn, der var udstrøet til Smaafuglene.]

Dværglappedykker, *Podiceps r. ruficollis*. 10. Februar iagttoges 1 i Aaløbet ved Mølle-dammen.

Plettet Rørvagtel, *Porzana porzana*. 27. Juli 1927 bemærkede jeg 1 ved Aaen i Nærheden af Mølle-dammen, hvor jeg iagttog Fuglen ca. 2 Timer. Den saas ikke senere.

Vandrikse, *Rallus a. aquaticus*. 20.—24. September 1926

opholdt 1 sig ved Mølledammen; den hørtes om Aftenen, men saas kun 1 Gang.

Rørhøne, *Gallinula c. chloropus*, havde jeg for Øje hele Aaret igennem. Jeg kan med Sikkerhed sige, at et enkelt Par af de ynglende Rørhøns overvintrede; en af dem kunde kendes paa en skæv højre Mellemtaa, der sikkert engang havde været brækket, og siden var helet igen i forkert Stilling; Fuglens Fodaftryk kunde om Sommeren ses paa Aabreddens Sand og Mudderpletter, om Vinteren paa Sneen og Isen. Ellers var de overvintrende Rørhøns Ungfugle, der indfandt sig i Oktober og blev til først i April. Sidst i Marts og i første Halvdel af April saas en Del paa Gennemrejse. Først i Maj havde de ynglende Par alle Æg; 1 Rede indeholdt 10 Æg, ellers 7—9; i alt Fald havde nogle af Parrene 2 Kuld Unger aarlig. Hen i Juli vrimlede det med Rørhøns ved Aaen og Mølledammen, sandsynligvis hovedsagelig Yngel fra de nærmest omliggende Ynglepladser; i August aftog Tallet lidt for saa i Slutningen af September at tiltage paany. Træk mærkedes dog til langt ind i November. — — Ofte hvilede Rørhønsene i Træer og Buske, og en Middagsstund i Oktober bemærkede jeg 1, der stod paa en Gren tæt inde ved Stammen ca. 10 m oppe i en Bøg; denne Dag var der dog skudt en Del Rørhøns i Nærheden; Fuglene blev efterstræbt, da de fik Skyld for at ødelægge de rugende Stokænders Yngel.

Blishøne, *Fulica a. atra*, saas ikke 1926. 1927 bemærkedes nogle faa paa Gennemrejse fra sidst i Februar til først i April.

Trane, *Grus g. grus*. Ved Aftenstid 15. April 1926 drog ca. 150 over mod Nordøst. De fløj i 3 kileformede Flokke, ret nær efter hinanden; saavel inde i som udenfor Kilerne fløj enkelte Fugle; de var tavse og gik ret højt.

Vibe, *Vanellus vanellus*. 1926 kom de første 23. Februar, 1927: 26. Februar; derefter saas trækkende Viber næsten daglig indtil Udgangen af Marts. Æggene blev lagt hen i April, men de fleste Æg af første Kuld gik tabt ved Jordens Foraarsbehandling. De første Unger iagttoges 15. Maj; enkelte Par havde først udruget i Begyndelsen af Juni. Fra først i Juli optraadte Viberne i Flokke paa 10—20; sidst i Maanedens og først i

August saas Flokke paa op mod 300. Sidst i August begyndte Trækket mod Syd; det varede ved til sidst i Oktober; Hovedtrækket faldt omkring 20. Oktober. 1926 observerede jeg den sidste Vibe 10. November, 1927: 29. Oktober.

Hjejle, *Charadrius apricarius*, iagttoges nogle Gange paa Efteraarstræk i August og September i Flokke paa 3—20, tildels sammen med Viber.

Storspove, *Numenius a. arquata*, bemærkedes enkelte Gange paa Nedtrækket.

Mudderklire, *Tringa hypoleucos*, var almindelig paa Træk, dog talrigst om Efteraaret.

Foraar	1926:	første	30. April,	sidste	12. Maj
—	1927:	—	1. Maj,	—	24. Maj
Efteraar	1926:	—	11. Juli,	—	3. Oktober
—	1927:	—	12. Juli,	—	27. September

Svaleklire, *Tringa ochropus*, gæstede regelmæssig Stedet paa Træk, men kun i ringe Tal og kort Tid ad Gangen.

Foraar	1926:	første	8. April,	sidste	2. Maj
—	1927:	—	30. April,	—	1. Maj
Efteraar	1926:	—	4. August,	—	29. August
—	1927:	—	4. August,	—	8. August

Rødben, *Tringa t. totanus*, var meget almindelig paa Gennemrejse i Efteraarsmaanederne.

Hvidklire, *Tringa nebularia*, bemærkedes kun 18.—22. November 1926, da 1 opholdt sig ved Aaen og Møledammen.

Horsegøg, *Capella g. gallinago*, optraadte kun som ynglende 1927, da 1 Par havde Rede i det sumpede Areal ved Møledammen. ♂ bemærkedes første Gang 3. April, da den »brægede« i Luften over Engen hele Dagen; den hørtes daglig, mest om Natten, indtil 6. Juni, men efter Midten af Juni saa jeg ikke mere til Parret. Enkelte Horsegøge rastede paa Efteraarstrækket.

Skovsneppe, *Scolopax r. rusticola*, iagttoges 2 Gange, 31. Marts og 1. April 1926, vel samme Eksemplar.

Dværgmaage, *Larus minutus*. 1. Januar 1927 stod en ung Dværgmaage paa Marken sammen med nogle Stormmaager.

Hættemaage, *Larus ridibundus*. I Marts saas enkelte paa Træk mod Nord-Nordøst. I April, Maj og Juni saas undertiden enkelte mellem Stormmaagerne. Sidst i Juli kom en Del gamle Hættemaager i Følge med mange Ungfugle, og i Maanederne August og September var der enkelte Dage Flokke paa flere Hundrede. 1926 var der endnu mange i første Halvdel af Oktober, men henad Maanedens Slutning forsvandt de lidt efter lidt, og omkring 1. November var de alle borte. Sommeren og Efteraaret 1927 var Arten ikke nær saa talrig, og jeg iagttog ingen efter 5. Oktober. I Vintermaanederne bemærkede jeg ingen Hættemaager ved Gaarden.

Stormmaage, *Larus c. canus*. De 8 Maaneder af Aaret var Stormmaagerne daglige Gæster ved Møllegaarden; antagelig stammede de fra Vresen, hvor jeg paa et Besøg 10. Juli 1927 anslog Antallet af Ynglepar til 3—4000. De første Stormmaager saas i Begyndelsen af Marts, og saavidt jeg kunde spore, var de fuldtallige i Løbet af faa Dage. 1926 kom de første 4. Marts, og Tallet tiltog til 12. Marts; 1927 var enkelte ankommet 1. Marts, og 4. Marts var de tilsyneladende fuldtallige. I Maj og Juni saas ikke mange Stormmaager paa Markerne, dog almindeligvis omkring 200 daglig, men i Juli forøgedes Antallet med unge Fugle. Talrigst var Stormmaagerne ubetinget i August, September og første Halvdel af Oktober, i hvilket Tidsrum store Flokke passerede over mod Syd-Sydvest; efter Midten af Oktober aftog Antallet stærkt, og efter ca. 10. November var kun meget faa tilbage; enkelte overvintrede dog. — — Hvad angaar Stormmaagernes Føde paa Møllegaarden, saa jeg dem tage Larver af Oldenborrer, Smeldere og andre mig ubekendte Insekter samt Regnorme. I Haven aad de en Del Jordbær; naar Frugterne paa 2 store Fuglekirsebærtræer i et Buskads paa Marken modnede, tog de først, hvad de kunde nape i Flugten, og naar de ikke kunde faa flere Kirsebær paa denne Maade, satte de sig paa Grenene; flere Gange har jeg talt op mod 100 Stormmaager i Træerne paa en Gang.

Sølvmaage, *Larus argentatus*, viste sig kun i Efteraarsmaanederne og i højst variabelt Antal i de 2 Aar. 1926 bemærkede jeg de første 2. September; i Oktober var der mange, og derefter aftog Antallet; enkelte saas indtil Midten af December.

1927 ankom de første i August; det højeste Antal jeg bemærkede dette Efteraar var 12.

Fjordterne, *Sterna h. hirundo*. Enkelte bemærkedes i August.

Hejre, *Ardea c. cinerea*. Begge Somre holdt en enlig Hejre til ved Møllegaarden; i Tiden fra April til August saas den daglig ved Aaen, Mølledammen eller Mergelgraven. I Juni og Juli saas næsten hver Aften i Skumringen flyvende Hejrer med Kurs mod Havet.

Stork, *Ciconia c. ciconia*. Den nærmeste Yngleplads var Gudme, hvor enkelte Par havde Rede. Ved Møllegaarden bemærkede jeg kun Stork 5 Gange i Løbet af de 2 Aar. Paa Hesselager Præstegaard var der ingen; herfra meddeler KOEFOED (Danmarks Ynglefugle, 1926), at han omkring 1880 mange Gange har set 3—400 Storke samle sig om Efteraaret paa Kirketaget. Dette ser man ikke mere.

Taarnfalk, *Falco t. tinnunculus*, ynglede flere Steder i Omegnen, bl. a. i Langaa Kirke. Ved Møllegaarden iagttoges enkelte i Efteraarsmaanederne.

Lærkefalk, *Falco s. subbuteo*. 25.—28. September 1927 saas daglig 1 ved Møllegaarden.

Vandrefalk, *Falco p. peregrinus*, saas enkelte Gange. 28. August 1926 fløj 1 mod Sydvest, 7. November 1926 1 mod Vest. 14. Oktober 1926 observeredes 1 med Bytte (en Tamdue).

Musevaage, *Buteo b. buteo*. 1926 rugede 1 Par i Skovene ved Rygaard; Fuglene aflagde i Yngletiden ofte Besøg ved Møllegaarden. Fra 28. Oktober 1926 til 5. Marts 1927 saas daglig 1; den overnattede i en lille Granplantage. I Marts drog enkelte over mod Nord og Nordøst. I August og September saas enkelte trække i modsat Retning. Kun 1 Gang har jeg noteret større Træk, nemlig 1. September 1927, da 10 kredse over mod Vest-Sydvest Kl. 7⁴⁰, og Kl. 9³⁰ kredsede 40 langsomt over i samme Retning; efter min bestemte Opfattelse var ingen af disse Fugle Hvepsevaager.

Glente, *Milvus m. milvus*. 15. Marts 1927 fløj 1 kredsende over mod Nordøst. Den kløftede Hale saas tydelig.

Spurvehøg, *Accipiter n. nisus*. I Skovene ved Rygaard ynglede et Par, som i Yngletiden daglig saas jage ved Mølle-

gaarden. De tog mange Mus, særlig i Dagene efterat Høet var kørt af Marken, hvilket jeg kontrollerede et Par Gange paa nært Hold i Kikkert; en enkelt Gang har jeg ogsaa set en flyvefærdig Lærkeunge blive taget. — — I Vintertiden havde en ♂ Tilhold ved Gaarden og levede her navnlig af Graaspurve og Gulspurve; undertiden fløj den helt ind i Stalden eller Laden, hvor den næsten altid fik Fangst. — — Paa Foraars-træk bemærkedes ingen Spurvehøge, men i September saas daglig 1 eller flere drage over mod Syd og Sydvest.

Duehøg, *Accipiter gentilis*. 31. Oktober 1926 overraskede jeg en ung Duehøg i Færd med at fortære en ung Sølvmaage. Den bemærkede mig ikke, før jeg var faa Skridt fra den.

Kirkeugle, *Athene n. noctua*, ynglede i et Pilehegn i Nærheden, men ikke indenfor Iagttagelsesomraadet Grænser. Flere Gange strejfede den dog derind, ofte midt om Dagen. I Vintertiden iagttog jeg ikke Arten.

Natugle, *Strix a. aluco*. Det Par, som ynglede her, havde 3 Unger 1926. 1. Juni bemærkede jeg dem første Gang i Haven, hvor de da opholdt sig hele Maanedens; i Juli og August skiftede de ofte Opholdssted og kunde træffes i et Markhegn eller i et af Smaakrattene, men de holdt sig indenfor Iagttagelsesomraadet til 20. September, da jeg bemærkede dem sidste Gang. Jeg forsøgte at se, hvilken Føde Ungerne blev budt, men dette var ofte vanskeligt i det svage Lys; det var oftest Smaagnavere, men enkelte Gange bragtes ogsaa Fugle, som forekom mig at være Lærkeunger, men helt sikkert kunde jeg ikke se det i Tasmørket. 10. Maj 1927 fandt jeg en Uglerede med 6 raadne Æg i en Krog paa Høloftet; Stedet kunde maaske snarere tyde paa Slørugle, *Tyto alba guttata*, men denne Art saa jeg ikke noget til, og de omtalte Æg var heller ikke Slørugleæg. Sandsynligvis er Natugleparret blevet forstyrret, men om de senere forsøgte at yngle paany, kan ikke oplyses; Unger fik de i alt Fald ikke dette Aar. — — De gamle Natugler opholdt sig meget paa Høloftet, og 24. Februar 1927 tumlede 1 gennem en Lem ned i den oplyste Stald, hvor jeg fangede og ringmærkede den; 27. November 1929 blev den fundet død ved Hesselager (SKOVGAARD, Danske Fugle, III, 1930, p. 30).

Huldue, *Columba o. oenas*. 21. November 1926 blev 1 skuddt ved Møllegaarden.

Ringdue, *Columba p. palumbus*. Antallet af Ynglepar var ikke let at beregne med Sikkerhed. For de fleste Smaafugles Vedkommende blev et Par paa det Omraade, det en Gang havde valgt, selvom ogsaa Reden gentagne Gange blev ødelagt. Anderledes med Ringduerne, der straks flyttede, hvis de blev forstyrret ved Reden. 20. Maj 1926 talte jeg 8 Reder med Æg og Unger. 2. Juni 1927 fandt jeg 5 beboede Reder, hvilket var det højeste Antal dette Aar. Saamange Par ynglede altsaa med Sikkerhed, men muligt har der været flere. Rederne fandtes lige saa ofte i Løvtræer som i Naaletræer, tit i Buske af Hassel, Tjørn og Naur. 1926 fandt jeg den første Rede (2 Æg) 2. April, og endnu 17. September rugede en Ringdue paa 2 Æg. 1927 fandtes den første Rede 27. Marts (2 Æg), og 10. September havde et Par nyklækkede Unger.

Normalt anses Ringduen jo for sky og forsigtig, men i denne Forbindelse skal jeg dog meddele et Par Tilfælde: Egnens Skytteforening havde Skydebane paa Møllegaardens Grund, og 5 m fra Skydehuset, der var bygget i en Gruppe Ælletræer, rugede en Ringdue uanfægtet sine Æg til Trods for Skydning og meget anden Uro et Par Timer næsten hver Aften samt hele Formiddagen paa Søn- og Helligdage. Æggene blev udruget, men da Ungerne var 3 Dage gamle, blev de dræbt af et Par Skader, der boede i Nærheden. — — Først i September 1927 fandtes en Rede med 1 Æg; den var saa løst bygget, at Ægget tydelig kunde ses nedefra. 10. September, da jeg gik for at tilse Stedet, kunde jeg allerede paa Afstand se, at begge Duerne stod paa Reden; de tog ellers altid til Vingerne i god Tid, men de blev, hvor de var, selv da jeg stod lige under Reden, hvilket forekom mig mærkeligt. Jeg rystede Træet, som var ganske tyndt, men Duerne flyttede sig ikke. Jeg entrede da Træet ved Siden af, og da jeg naaede halvvejs op, fløj en Natugle ud fra Træet ligeoverfor Reden; samtidig forlod ogsaa begge Ringduerne Stedet. I Duereden laa en ca. 3 Dage gammel Unge, som de gamle øjensynlig vogtede, saalænge Uglen var i Nærheden.

Mursejler, *Apus a. apus*. I større Antal iagttog jeg kun Arten 1 Gang, nemlig 24. August 1926, da en Flok paa ca. 100

i Aftenskumringen jagede Insekter over Gaarden; Kl. 19⁴⁵ steg de pludselig til Vejrs og satte Kursen mod Sydvest.

Isflugl, *Alcedo atthis ispida*. Fra 25. December 1925 til Februar 1926 opholdt en Isflugl sig ved et Vandløb i Haven, men gjorde sig forøvrigt ikke meget bemærket.

Gøg, *Cuculus c. canorus*. 1926 ankom Gøgen 4. Maj; 13. Maj fløj 5 i Følge (3 ♂♂ og 2 ♀♀) forbi i lav Flugt over Markerne mod Vest; den ene af ♂♂ kukkede hele Tiden. 1927 iagttoges den første Gang 8. Maj. De første Dage efter Ankomsten kunde daglig ses 3—4 Gøge, men efter Midten af Maaneden saa jeg aldrig over 2, ♂ og ♀, der mest opholdt sig ved det sumpede Areal ved Mølledammen, der var bevokset med spredte Vidjebuske og Ællekrat, i Baggrunden begrænset af en kratbevokset Skrænt. Om disse 2 Gøge har været de samme, jeg iagttog hver Gang, kan jeg ikke afgøre, men hvis hver Gøgehun kun skulde snylte hos 1 bestemt Fugleart, skulde der hvert Aar have været 3 Gøgehunner ved Møllegaarden, hvilket jeg dog tvivler paa. Indenfor et Areal af ca. 5 ha blev der 1926 opfostret 4 Gøgeunger, 2 af Tornsangere, *Sylvia communis*, 1 af Rørsangere, *Acrocephalus scirpaceus*, og 1 af Kærsangere, *Acrocephalus palustris*. 1927 bemærkede jeg 3 Gøgeunger, 1 hos Tornsanger, 1 hos Rørsanger og 1 hos Kærsanger; de blev fundet paa samme Steder som 1926, saa jeg kunde fristes til at sige, at de samme Fugle begge Somre var Plejeforældre for Gøgen. 10.—24. August 1926 iagttoges et Rørsangerpar, der fodrede en udfløjet Gøgeunge i Engen. — — 5. Juni 1927 fandt jeg en Rørsangerrede over ca. 10 cm Vand i Kanten af Mølledammen; den var vævet om nogle stive Straa og Padderokker. 6. Juni indeholdt Reden 3 Rørsangeræg + 1 Gøgeæg; 18. Juni var dette udruget; endnu 19. Juni laa de 3 Rørsangeræg i Reden; 20. Juni var der kun 2, det tredje laa i Vandet under Reden. 24. Juni laa det sidste Rørsangeræg paa Redekanten; de andre 2 var borte, og Gøgeungen fyldte nu hele Reden. 3. Juli fandt jeg den død i Reden, muligvis druknet, da en kraftig Tordenbyge om Natten havde foraarsaget, at Vandet steg saa højt i Dammen, at Reden havde været under Vand; muligt var den dog død forinden, da den var halvvejs opædt af et eller andet Dyr. — — Sidst i August forlod Gøgeungerne Møllegaarden; 2. Sep-

tember (1927) er det sidste Tidspunkt, jeg har bemærket Arten. 1926 saa jeg de gamle Gøge sidste Dag 12. Juli, 1927: 16. Juli.

Stor Flagspætte, *Dryobates major*, iagttoges kun 1 Gang, 20. Januar 1926.

Skovskade, *Garrulus g. glandarius*. En enkelt iagttoges 10. Oktober 1927.

Skade, *Pica p. pica*. De ynglende Skader var meget stationære; de opholdt sig Aaret om ved Møllegaarden, mens Ungerne forlod Stedet i Efteraarsmaanederne. — — I en Aarrække havde et Par Skader haft deres Yngleplads i et Hasselbuskads, hvor de ogsaa overnattede Aaret rundt; i maanelyse Vinternætter kunde man let se Fuglene i de nøgne Buske; de gik til Ro lidt før Mørkets Frembrud og satte sig som Regel med faa m Afstand, men aldrig ved Siden af hinanden. 1926 begyndte Parret Redebygningen 21. Marts i samme Hasselbusk, hvor det havde haft Rede 1925; 30. Marts var Reden færdig; 7. Maj var der 5 smaa Unger, og 8. Juni saas disse paa Grenene omkring Reden. 1927 byggede Parret i en Æl (Hasselbusken var fældet i Vinterens Løb); 19. Marts var Reden færdig; 14. April var der 5 Æg og 8. Maj 5 Unger, men 10. Maj laa Reden under Træet. Herefter flyttede Parret til et Slaaenbuskads ca. 75 m borte, hvor de byggede en ny Rede og fik 2 Unger paa Vingerne. — — Et andet Par boede i et Hasselhegn. Reden fra 1925 stod endnu velbevaret i en Busk i den ene Ende af Hegnet, da Fuglene i Foraaret 1926 begyndte at bygge i Hegnets modsatte Ende; den første Pind til Reden blev lagt 4. April, og allerede 9. April var 1 Æg lagt; Reden var meget lille og uden Overbygning. 10. Maj var der 6 Æg i Reden, hvoraf 1 var meget lyst; 22. Maj indeholdt Reden 3 Unger, der 11. Juni sad paa Grenene omkring Reden. 1927 byggede Parret i en Skovfyr, men inden Reden var færdig, forlod de den og tog Reden fra 1925, der endnu var ret velbevaret, i Besiddelse. Skaderne forsynede Reden med en lille Overbygning og reparerede Redeskaalen; 29. Maj var der 7 Æg, hvoraf 1 meget lyst ligesom 1926. 13. Juni var der 5 Unger. — — Et tredje Par havde til Huse i en lille Granplantning, men fik aldrig Unger frem, da Reden stadig blev revet ned af Drengene. — — Et fjerde Par havde begge Aar Rede i et højt Ahorntræ i Skovens Udkant. — — Midt i

Marts 1927 indfandt endnu et Par Skader sig. Efter mange Forsøg paa forskellige Steder og Kampe med andre Skader begyndte de 20. April at bygge Rede i en høj Poppel. Begge Mager hjalp hinanden med Redebygningen. Reden var overordentlig lille. — — I September og Oktober flokkedes de unge Skader og strejfede rundt paa Markerne; en Tid i Oktober 1927 opholdt en Flok paa 27 sig her, men omkring November var kun de gamle Fugle tilbage. Skadebestanden ved Møllegaarden var lovlige stor og gjorde en Del Fortræd blandt Smaafuglene. Jeg kan saaledes bestemt berette om Angreb paa Æg og Unger af Ringdue, Solsort, Sangdrossel, Bogfinke, Bynkefugl og Løvsanger. — — En Skade, ringmærket 11. Juni 1927, blev genfanget 200 m fra Redestedet 28. August samme Aar (SKOVGAARD, Danske Fugle, III, 1930, p. 31).

Allike, *Coloeus m. monedula*. Ved Hesselager overvintrede hvert Aar ca. 150, der enkelte Gange aflagde Møllegaarden en Visit. Paa Træk i Marts og Oktober drog mange over, som Regel i Selskab med Raager og Krager.

Raage, *Corvus f. frugilegus*. I Vintermaanederne saas undertiden enkelte i Selskab med Krager. Paa Træk kom Arten regelmæssig Foraar og Efteraar, men kun sparsomt. — — I første Halvdel af (omkring 6.) Juni var der nogle Dage stort Raagetræk; Fuglene kom over Havet fra Langeland og fortsatte vestpaa. Det hændte, at en Flok slog sig ned paa Marken for at fouragere; de fleste af disse Raager var Ungfugle, der tiggede Føde af ældre Raager. Omkring 1. Juli kom et andet Træk af »Sommerraager«; de kom fra Svendborgsiden og fortsatte ligesom de forrige mod Vest. Disse 2 Træk kom hver Sommer paa nøjagtig samme Tid. Antagelig var det Beboerne af 2 forskellige Kolonier, der hver for sig havde deres ganske bestemte Tid, hvor de forlod Ynglepladsen.

Krage, *Corvus corone*. Hvert Aar gjorde et Par Graa-krager Forsøg paa at yngle i Skoven. 1926 havde de 5 Æg 2. April; 1927 havde de ogsaa Æg i April. Begge Aar blev Reden dog ødelagt, inden der kom Unger, hvorefter Parret ikke gjorde flere Forsøg med Redebygning, men hele Sommeren opholdt de sig ved Møllegaarden. I Træktiderne drog store Mængder over. Foraarstrækket, der begyndte sidst i

Februar, vedvarede til de første Dage af April. Efteraars-trækket begyndte omkring 15. Oktober og sluttede ca. 1. November. I Maanederne November—April saas daglig 20—30 Krager paa Markerne.

Da jeg November 1925 kom til Møllegaarden, blev min Opmærksomhed hurtig henledt paa en Graakrage, der til bestemte Tider af Døgnet stod paa Gren i en Ahorn ved Laden. Navnlig mellem Kl. 10 og 12 kunde den ses; som Regel sad den ubevægelig, men af og til gav den sig pludselig til at give Hals og danse rundt paa Grenen med vidt udspreedt Hale og struttende Brystfjer; saaledes kunde den té sig nogle Minutter for derefter at falde til Ro paany. Den opholdt sig ved Gaarden hele Vinteren, men da Trækkraegerne i Marts drog nordover, fulgte den en Dag med. 23. Oktober 1926 vendte den atter tilbage og havde da en anden Krage med sig, sandsynligvis dens Mage. »Mester Graa«, som vi kaldte vor Fugl, genoptog straks sine gamle Vaner og forsøgte paa forskellig Maade, ved Kødstumper, Frugt o. lign. at lokke Kammeraten til at tage Plads i Træet ved Laden, men det lykkedes den aldrig at faa den anden Fugl til at komme saa nær til Bygningerne. Sidst i Marts 1927 forsvandt de begge, men 18. Oktober vendte de tilbage.

26. Januar 1926 iagttoges 1 Sortkrage sammen med 8 Graakrager. I Februar 1927 saas en Bastardkrage nogle Dage sammen med andre Krager.

Rødrygget Tornskade, *Lanius c. collurio*, ynglede almindeligt i Omegnen. Ved Møllegaarden saa jeg kun Arten 1 Gang, 20. Maj 1926, 1 ♂.

Digesvale, *Riparia r. riparia*. 1926 kom de første (6) 20. April. 26. April saas 20, 3. Maj ca. 500; Trækket ophørte omkring 15. Maj. 1927 bemærkede jeg de første (2) 8. Maj. Dette Foraar saas kun ganske faa, højst 8—10 Stykker. — — I en lille Grusgrav paa Marken ynglede 10 Par 1926, 1927 kun 2 Par. Enkelte havde utvivlsomt 2 Kuld. 1926 iagttoges den første udføjne Unge 5. Juli, og endnu 27. August fodrede 2 Par Unger. — — Fra sidst i Juli til Udgangen af August opholdt en Mængde Digesvaler sig ved Gaarden. I September 1926 gik et betydeligt Træk over; 1927 saas kun enkelte paa Efteraarstræk. 1926 saas sidste Digesvale 20. September, 1927: 30. September.

Bysvale, *Delichon u. urbica*. 1926 saas den første 1. Maj Kl. 4, og opad Formiddagen begyndte den at bygge Rede. 3. Maj kom 2 til, ligeledes tidlig om Morgenen. Derefter øgedes Antallet saa smaat gennem hele Maaneden, og først 26. Maj var alle Ynglefuglene ankommet. Gennemrejsende Bysvaler bemærkedes ikke paa Foraarstrækket. De tog straks efter Ankomsten fat paa at bygge nye Reder eller udbedre gamle; baade ♂ og ♀ deltog ihærdigt i Redebygningen fra tidlig Morgen til sen Aften. Var Vejret gunstigt, klinedes Reden op paa 4—6 Dage, men de flittige Fugle havde tit meget Besvær med Graaspurvene, der Gang efter Gang erobrede deres Reder; 1927 iagttog jeg saaledes et Par Bysvaler, der byggede Rede 6 Gange, og hver Gang blev fordrevet af Graaspurve, før de til sidst forlod Stedet. — — Af de 13 Par, der ynglede 1926, havde 6 Par 2 Kuld. 1927 havde 3 af 9 Par 2 Kuld. Sidst i Juni eller først i Juli forlod første Kuld Unger Reden, og var Vejret gunstigt, kom de ikke mere tilbage hertil, men var det køligt eller regnfuldt, tilbragtes de første Nætter i Reden. Andet Kuld fløj ud i September; de overnattede alle uden Undtagelse i Rederne til Afrejsen fandt Sted. 1926 forlod Ungerne af den sidste Rede Møllegaarden 22. September. Jeg bemærkede flere Gange, at begge de gamle Fugle overnattede i Reden, mens Rugningen stod paa, ja selv efterat Ungerne var fuldfjerede.

Ofte ser man Forstuesvalerne sidde paa Grene, men det er vist ikke almindeligt at se Bysvaler sidde i Træer. 1926 var der mellem Bysvalerne 1, der næsten daglig satte sig paa en Gren mellem Forstuesvalerne.

Sidst i Juli og først i August iagttoges en Mængde Bysvaler, undertiden 1000 og derover, som jagede Insekter sammen med Digesvalerne. I sidste Halvdel af August og hele September iagttoges Træk mod Syd og Sydvest. De fleste drog over i de tidlige Morgentimer, ofte i Flokke paa 4—600. 15. September 1926 bemærkede jeg et stort Træk af Bysvaler saa sent som Kl. 21 Aften; jeg hørte tydelig Kvidder af Bysvaler fra Luften, og selv en Tid, efterat de havde passeret, kunde jeg høre dem; de fløj i Vest-Sydvest; det var Maaneskin og stille Vejr. — — 1926 bemærkede jeg sidste Bysvale 25. September, 1927: 30. September.

Iagttagelser ved Reder af Forstuesvale,

	Par I		Par II	Par III	
	1. Kuld	2. Kuld	(1.) Kuld	(1.) Kuld	
Redebygning begyndt	25. Maj	Samme Rede som til	.. ⁴		
Reden færdigklineet	2. Juni	1. Kuld	..	6. Juni	
Redens Udpolstring begyndt	3. Juni	21. Juli	..	11. Juni	
Reden færdigbygget ¹	5. Juni	23. Juli	10. Juni	9. Juni	
Æglægning begyndt	7. Juni	23. Juli	12. Juni	18. Juni	
Æglægning endt	10. Juni	27. Juli	16. Juni	20. Juni	
Ægantal i Kuldet	4	4	5	23. Juni	
Antal Unger udruget	4	4	5	4	
Antal Unger udflojet	4	4	5	4	
Rugetid (Døgn) ²	15	14	14	1	
Første Unge udruget	24. Juni	8. Aug.	29. Juni	15	
Sidste Unge udruget	25. Juni	10. Aug.	30. Juni	8. Juli	
Ungerne paa Redekanten	11. Juli	29. Aug.	17. Juli	8. Juli	
Ungerne første Gang af Reden	15. Juli	2. Sept.	23. Juli	..	
Ungernes Udviklingstid (Døgn) ³	20	23	23	28. Juli	
De flyvedygtige Unger overnatter i Reden (Nætter)	0	18	1	20	

¹ Fuglene saas ofte bringe bløde Fjer til Reden saavel under Rugningen, som naar

² Tiden fra sidste Æg er lagt, til sidste Unge er klækket.

³ Tiden regnet fra sidste Unges Klækning.

⁴ .. betegner, at sikre Oplysninger ikke kunde skaffes.

Forstuesvale, *Hirundo r. rustica*. 1926 saas de første (7) flyve mod Nord allerede 16. April; 17. April saas 30 flyve mod Nord, og 30. April var der ca. 200 ved Møllegaarden; 9. Maj var Trækket forbi. 1927 iagttoges 22. April 2; 6. Maj var Trækket forbi. De ynglende Forstuesvaler var mellem de først ankomne; de tog straks fat paa Redebygningen. Ungerne af 1. Kuld forlod Reden omkring 1. Juli. Var det daarligt Vejr, overnattede de endnu en enkelt Nat i Rederne, men var det mildt, tilbragte de Nætterne i Buskene ved Mølle dammen, da de Gamle næsten med det samme gik i Gang med Forberedelserne til andet Kuld, ofte i samme Rede eller i en ny, som de klinede op i Nærheden af den første. Nogle af Parrene havde 2 Reder i umiddelbar Nærhed af hinanden, som de skiftede med. Ungerne af første Kuld fik altsaa hurtig Lov at passe sig selv, hvilket heller ikke voldte dem særlig Vanskelighed, da der jo paa den Tid fandtes Masser af fritflyvende

Hirundo rustica. Vormark Møllegaard 1927.

Par IV		Par V		Par VI		Par VII	Par VIII	Par IX	
1. Kuld	2. Kuld	1. Kuld	2. Kuld	1. Kuld	2. Kuld	(2.) Kuld	(2.) Kuld	1. Kuld	2. Kuld
En fjor-gammel Rede benyttedes	7. Juli	..	11. Juli	..	10. Juli	..	14. Juli	..	Samme Rede som til 1. Kuld
..	16. Juli	..	14. Juli	15. Juli	20. Juli	..	18. Juli
..	11. Juli	20. Juli
..	12. Juli	..	19. Juli	..	16. Juli	17. Juli	23. Juli	..	22. Juli
..	17. Juli	..	22. Juli	..	20. Juli	20. Juli	26. Juli	..	26. Juli
5	5	6	4	6	5	4	4	5	4
5	5	6	4	6	5	4	4	5	4
5	5	6	4	6	4	4	4	5	3
..	14	..	14	..	14	15	14	14	14
..	29. Juli	..	3. Aug.	..	2. Aug.	2. Aug.	8. Aug.	..	7. Aug.
..	31. Juli	..	5. Aug.	..	3. Aug.	4. Aug.	9. Aug.	..	9. Aug.
..
4. Juli	19. Aug.	3. Juli	..	5. Juli	..	23. Aug.	30. Aug.	12. Juli	28. Aug.
..	19	19	21	..	19
0	11	0	..	0	..	14	3	0	2

Reden indeholdt smaa Unger.

Insekter. Ungerne af andet Kuld blev længere i Reden, og efterat de havde forladt denne, blev de madet lang Tid af Forældrene; de fritflyvende Insekter var jo henvend 1. September heller ikke til Stede i saa store Mængder som i Juli og Dagene tillige meget kortere. Hver Nat søgte Ungerne tilbage til Rederne for at overnatte indtil Afrejsen. I Oktober, naar Nætterne var særlig kolde, saa jeg ofte 9—12 Unger i samme Rede.

I September opholdt en Mængde Forstuesvaler sig ved Møllegaarden, og store Flokke saas trække over. 1926 noterede jeg den sidste 5. Oktober, 1927: 29. Oktober. — En Forstuesvale, mærket 21. Juni 1926, genfangedes 1 km fra Redestedet 5. Juli samme Aar.

I Sommeren 1927 gjorde jeg daglige Iagttagelser over 9 Par Forstuesvaler, der boede i Stalden; jeg tilsaa Rederne flere Gange daglig og gjorde samtidig Notater, hvoraf Resultaterne er samlet paa ovenstaaende Skema.

Spætmejse, *Sitta europaea*. 1 iagttoges 2. September 1926.

Lærke, *Alauda a. arvensis*. 1926 begyndte Lærketrækket 28. Januar, 1927: 27. Januar; med enkelte, kortere Afbrydelser varede det til henimod Udgangen af Marts. — — Det var vanskeligt at optælle Lærkebestanden indenfor Iagttagelsesomraadet for ikke at sige umuligt. Jeg forsøgte paa flere Maader, men naar Fuglene sidder paa Jorden i en Kløver- eller Kornmark, kan man jo ikke se dem, og at gennemsøge hele Omraadet for at finde Rederne er ogsaa ugørligt; jeg prøvede at tælle de syngende ♂♂ i Luften, men denne Maade er heller ikke holdbar, da man altid maa regne med, at nogle holder Pause. Jeg nøjes derfor med at angive et omtrentligt Tal, ca. 80 Ynglepar, som jeg rolig tør paastaa, ikke er for højt ansat. — — Langt de fleste Reder, jeg fandt, indeholdt kun 3 Æg, nogle 4, enkelte 5, der var det højeste Antal, jeg saa. Den seneste Dato, jeg fandt Rede med (3) Æg var 18. August (1926). En kendt Sag er det jo, at ♂♂ meget ofte synger siddende; navnlig saa jeg dem synge fra store Sten, Knolde, Markredskaber, 1 havde udset sig en stynet, 3 m høj Pil, en anden en Hegnspæl. En Dag i Marts 1926 iagttog jeg en Lærke, der stod og sang paa en Gren i en Busk; den havde udbredt Hale og baskende Vinger og havde tilsyneladende Besvær med at holde Balancen. — — Fra 20. September til omkring 1. November trak næsten daglig Lærker over mod Syd og Sydvest, navnlig i Formiddagstimerne. Enkelte overvintrede.

Toplærke, *Galerida c. cristata*. 1 fløj over 5. Oktober 1926. Ellers bemærkedes ingen, heller ikke i Omegnen.

Stær, *Sturnus v. vulgaris*. 1926 ankom den første 28. Februar, 1927: 27. Februar. — — Stærene rugede i ophængte Kasser og Træhuller, 1 Par under en løs Tagsten. De første udflyjne Unger iagttoges 1926: 30. Maj, 1927: 1. Juni. Nogle faa Dage efter var alle Ungerne af Rederne, som de straks forlod; en Dags Tid eller to opholdt de sig i Haven, men herefter samledes de med andre Stære i nogle Vidjebuske ved en stor Mergelgrav paa Marken; her opholdt de sig en kort Tid, men hvor de senere drog hen, véd jeg ikke. 1926 samledes de første (ca. 50) ved Mergelgraven 30. Maj; 1. Juni var der ca. 500, 2. Juni flere Tusind; 6. Juni var de alle borte. 1927

var Billedet ganske tilsvarende. Sommeren igennem saas dog enkelte Smaaflokke paa Markerne. — — 1926 saas de sidste Stære 8. November, 1927: 28. Oktober.

I Almindelighed yngler Stæren jo kun 1 Gang aarlig, men 1 af Møllegaardens Ynglepar, der boede under en løs Tagsten, udrugede dog hver Sommer 2 Kuld. 1926 fløj 4 Unger af Reden 31. Maj; 3. Juni slæbte Stærene nyt Redemateriale til Reden, og 8. Juli indeholdt denne 3 Unger. Da Parret 1927 igen byggede paa samme Sted, kom jeg i Tanker om, hvorledes H. CHR. C. MORTENSEN havde givet Anvisning paa at klippe Stære i Halen for bedre at kunne kende dem, og da Æggene af første Kuld blev ruget, fangede jeg en af Fuglene paa Reden og klippede den i Halen. Med Spænding fulgte jeg Parrets Færd. 1. Juni forlod 1. Kuld (4) Unger Reden. 4. Juni bragte Parret atter friske Straa til Reden; 12. Juni var der 4 Æg i Reden, men der blev kun 2 Unger, som forlod Reden 17. Juli.

Gærdesmutte, *Troglodytes t. troglodytes*. De ynglende Gærdesmutter var tilsyneladende Standfugle; Aaret om iagttog jeg de forskellige Par ved deres Redested, i Vintertiden dog altid enkeltvis. Sidst i April og omkring Midten af Oktober iagttog jeg enkelte omstrejfende Individuer. 1 Rede fandtes ovenpaa en forladt Solsortrede, en anden i en lille Gran, men iøvrigt var der intet særligt at bemærke ved Redernes Anbringelse. Flere Steder paa Iagttagelsesfeltet, hvor der voksede Smaakrat af Slaaen, Tjørn, Hyld og anden Buskvækst, boede et Par Gærdesmutter og et Par Rødhalse, hvis Reder altid fandtes ganske nærved hinanden.

Brunelle, *Prunella m. modularis*, var meget almindelig og blandt de Fugle, jeg daglig iagttog Aaret igennem. Sandsynligvis overvintrede de fleste af Ynglefuglene; ligesom Gærdesmutterne holdt de sig ved Ynglepladsen hele Aaret. Om Foraaret, fra ca. 20. Marts til omkring 20. April, gik et stort Træk over Møllegaarden; enkelte Dage kunde flere Hundrede ses. Muligvis parrede Fuglene sig under Trækket i April, hvor jeg ofte saa ♂♂ i drabeligt Slagsmaal, ofte 3—4, men en Dag overraskede jeg en »Klump« paa ialt 9, der var saa optaget af Kampen, at jeg kom dem paa et Skridts Afstand, uden at de ænsede mig. Om Efteraaret bemærkedes ingen Træk.

Musvit, *Parus m. major*, savnedes ikke paa nogen Tid af Aaret. Med Hensyn til Yngleforhold var intet særligt at bemærke. De forskellige Par udrugede kun 1 Kuld indenfor Møllegaardens Grænser. Talrigst var Arten i Marts, da mange drog over. Ogsaa i Oktober kunde der enkelte Dage iagttages særlig mange Musvitter.

Blaamejse, *Parus c. caeruleus*, optraadte ikke i større Antal, hyppigst var den i Marts og Oktober. I Vintertiden saas den saavel i Selskab som enkeltvis. Omkring Midten af Marts 1927 ankom et Par Blaamejser, som det meste af Dagen i lang Tid var ivrigt optaget af et Æbletræ i Haven, hvor de havde opdaget en hul Gren, men Aabningen, der førte ind til Hulheden, var ikke større, end at den netop kunde tage Spidsen af min Lillefinger, og Veddet omkring Hullet var ret friskt (Grenen var afhugget i Marts 1926). I 5 Uger arbejdede Blaamejserne hver Dag paa at udvide Aabningen, og 28. April var den endelig blevet saa stor, at de lige kunde passere, hvorefter de straks gik i Gang med selve Redens Indretning.

Sumpmejse, *Parus p. palustris*, saas i Vintermaanederne, men sjælden mere end 3—4 Stykker, der hyppig kom til Foderpladsen, hvor de især søgte Majskærnerne.

Halemejse, *Aegithalos caudatus europaeus*. I Efteraars- og Vintermaanederne saas af og til Flokke paa 5—30.

Fuglekonge, *Regulus r. regulus*. Fra ca. 20. Marts til Midten af April passerede mange over, enkelte Dage særlig mange. Ogsaa i Oktober saas Fuglekonger i stort Antal. En Del overvintrede.

Løvsanger, *Phylloscopus trochilus*, var begge Aar ret tidlig paa Færde. 11. April 1926 hørtes 6 ♂♂; 16. April var der mange; 24. April saas Løvsangere overalt. 1927 saas 2 ♂♂ 19. April; 1. Maj var der mange. En Rede, jeg fandt med 5 Unger, var bygget i en Gran med en gammel Solsortrede som Underlag. Ellers var der intet særligt med Hensyn til Redernes Anbringelse. Fra de sidste Dage af Juli til et Stykke ind i September passerede tusindvis af Løvsangere. Møllegaardens Ynglefugle forlod Stedet sidst i August. 1926 iagttog jeg den sidste Løvsanger 2. Oktober, 1927: 15. September.

Tornsanger, *Sylvia c. communis*. 1926 observeredes de første 10. Maj, 1927 allerede 3. Maj. Faa Dage efter de førstes

Ankomst var alle Ynglefugle paa Rugepladserne. Træk mærkedes ikke hverken Foraar eller Efteraar. 1926 var 2 Par Plejeforældre for Gøgen, 1927 1 Par. Efter Midten af August rejste de fleste Tornsangere. Seneste Dato, jeg bemærkede Arten, var 4. September (1927).

Gærdesanger, *Sylvia c. curruca*, var faatallig som Ynglefugl; derimod var den talrig paa Gennemrejse, navnlig om Efteraaret. 1926 saas Arten første Gang 30. April, 1927: 2. Maj. Omkring Midten af Juli viste Gærdesangere sig paa Gennemrejse, og hele August var Fuglen overordentlig talrig. 1926 bemærkedes Arten sidste Gang 8. September, 1927: 18. September.

Munk, *Sylvia a. atricapilla*, ynglede ikke ved Møllegaarden og iagttoges i det Hele taget kun faa Gange. 19.—28. April 1926 opholdt en ♂ sig i Haven.

Havesanger, *Sylvia borin*. Saavel Foraar som Efteraar passerede store Mængder paa Gennemrejse. 1926 saas 2 10. Maj; 22. Maj var der flere Hundrede. 1927 bemærkedes de første 8. Maj; 20. Maj var der mange. Fra sidst i Juli til omkring 10. September var der enkelte Dage mange paa Gennemrejse.

Gulbug, *Hypolais icterina*, bemærkedes 1926 første Gang 3. Juni, 1927: 15. Maj. 2 Par ynglede begge Aar. I Foraarstiden bemærkede jeg ikke gennemrejsende Gulbuge, men i Juli og August saas enkelte Gange nogle faa.

Kærsanger, *Acrocephalus palustris*. De ynglende Par holdt alle til i Nældebevoksninger, som fandtes i rigelig Mængde. Begge Aar var et af Parrene Plejeforældre for Gøg. 6. Juni 1926 fandtes en Rede med 4 Kærsangeræg og 1 Gøgeæg; jeg besøgte den ikke senere, da den var vanskelig tilgængelig. I de første 10 Dage af August 1927 saa jeg flere Gange en Gøgeunge, der blev madet af Kærsangere.

Rørsanger, *Acrocephalus s. scirpaceus*. Som tidligere nævnt var ogsaa denne Art begge Aar Plejemoder for Gøgens Afkom.

Sivsanger, *Acrocephalus schoenobaenus*. Af de 3 Par, der ynglede 1926, havde 2 Rede i en Kornmark, det tredie ved en Mergelgrav. I Maj og August saas enkelte paa Gennemrejse.

Vindrossel, *Turdus i. iliacus*, saas daglig fra sidst i Marts til henimod Udgangen af April, men i varierende Antal. 1926

iagttoges Arten første Gang 28. Marts; endnu 30. April saas 8 i Selskab med Sjaggere. 1927 observeredes nogle 19. Marts; 24. Marts observeredes en kvidrende Flok paa omkring 75; 18. April trak en Flok mod Nord. Paa Nedtrækket bemærkede jeg 1926 de første 4. Oktober; hen under Aften 14. November fløj en Flok paa flere Tusind lavt over Markerne mod Vest. 1927 observeredes det første Nedtræk 5. Oktober. I Vintermaanederne bemærkedes enkelte.

Sangdrossel, *Turdus ericetorum*, ankom 1926: 20. Marts (4); 31. Marts saas mange. 1927 saas 10. Marts 1; 28. Marts iagttoges mange paa Gennemrejse. Henimod Midten af April passerede de sidste Trækgæster, hvorefter kun Ynglefuglene var tilbage. — — 1926 fandt jeg en færdigbygget Rede 5. April; 3. Maj var der store Unger. 1927 fandt jeg Rede med 3 Æg 13. April. De fleste Reder fandt jeg dog sidst i April og først i Maj, men endnu 5. Juli saas en Rede med 4 Æg. — — I September passerede store Mængder over. Det største Træk passerede dog i første Trediedel af Oktober, men ogsaa sidst i denne Maaned hørt forbiflyvende Sangdrossler enkelte Nætter. 1926 noterede jeg de sidste 5. November, 1927: 24. Oktober.

Sjagger, *Turdus pilaris*, aflagde Besøg baade Foraar og Efteraar, som Regel i Selskab med Sang- og Vindrossler. Vinteren igennem saas med Mellemrum enkelte. I April gik et større Træk over mod Nord.

Ringdrossel, *Turdus t. torquatus*. 17. December 1925 saas ♀ i Haven, 17. September 1926 ♂ sammen med Solsorter i et Markhegn.

Solsort, *Turdus m. merula*. I Marts og April passerede mange paa Gennemrejse. De første Træksolsorter var næsten alle gamle ♂♂, senere kom ♀♀ og yngre Fugle. 21. Marts 1926 saas mange paa Træk, næsten alle gamle ♂♂; 1. April 1926 iagttoges mange ♀♀ og yngre Fugle, enkelte udfarvede ♂♂. 1927 bemærkedes mange gamle ♂♂ paa Gennemrejse 18. Marts; 23. April saas en Flok, hvor de fleste var ♀♀ og yngre Fugle. — — 4. Marts 1926 fandt jeg dette Aars første Solsortrede med 3 Æg, hvoraf der senere kom Unger. 5. Marts fandt jeg en anden med 1 Æg, som dog blev forladt. — — Sidst i September forøgedes Antallet af Solsorter betydeligt; de gjorde sig rigelig til Gode paa Frugterne af Tjørn, Hyld og Røn.

Omkring 20. Oktober var de fleste borte; kun de overvintrende Fugle var herefter tilbage; for disse var den nedfaldne, halvraadne Frugt i Haven en yndet Spise. 1 af de ynglende Sol-sorter, som ogsaa overvintrede, kunde kendes paa et lille, hvidt Nakkeparti.

Digesmutte, *Oenanthe o. oenanthe*. Paa Foraarsstræk saas kun enkelte; paa Efteraarstræk var den noget talrigere. 1926 saas Arten sidste Gang 18. September, 1927: 25. September.

Bynkefugl, *Saxicola r. rubetra*. En Del passerede paa Foraarsstrækket i Maj, hvorimod ingen bemærkedes om Efteraaret. De ynglende Bynkefugle forlod Møllegaarden sammen med Ungerne først i August. — — Et Par Bynkefugle, der byggede paa en Grøfteskraaning, havde næsten flyvefærdige Unger 20. Juni 1926, men Reden tømtes af et nærboende Skadepar. Faa Dage efter byggede Bynkefuglene en ny Rede kun 2 m fra den forrige; der var 5 Æg 5. Juli, men Dagen efter overraskede jeg Skaderne i Færd med at plyndre Reden. Atter byggede Bynkefuglene en ny Rede ca. 15 m længere henne ad Skraaningen og fik denne Gang 3 Unger paa Vinjerne.

Rødstjert, *Phoenicurus p. phoenicurus*, iagttoges kun faa Gange, saaledes kun 4 Gange paa Foraarsstræk og hver Gang kun 1. Paa Efteraarstræk bemærkede jeg ligeledes kun enkelte. Begge Aar iagttoges et Par paa et og samme Sted i Haven fra sidst i Juli til sidst i September; 1926 saas Fuglene første Gang 27. Juli sammen med 4 Unger, som de madede den første Maanedstid; jeg bemærkede dem sidste Gang 30. September. 1927 opholdt et Par uden Unger sig i Haven fra 29. Juli til 30. September.

Rødhals, *Erithacus rubecula*. I Foraaret 1926 saas en Mængde paa Gennemrejse 4.—16. April. I Foraaret 1927 var der næsten ingen. Paa Nedtrækket sidst i September og først i Oktober bemærkede jeg kun enkelte. En Del overvintrede. De ynglende Rødhalse byggede paa de for Arten sædvanlige Steder, som før nævnt ofte i Nærheden af Gærdesmutter, som de syntes at leve i bedste Fordragelighed med.

Nattergal, *Luscinia luscinia*, observeredes ikke 1926. 1927 ynglede 1 Par. ♂ sang hver Nat fra 15. Maj til 19. Juni, herefter bemærkede jeg ikke Fuglene mere.

Engpiber, *Anthus pratensis*, var sparsom Yngleflugl. Den var talrig paa Træk Foraar og Efteraar. Enkelte overvintrede.

Gul Vipstjert, *Motacilla flava*, var sparsom paa Foraars-træk, lidt talrigere om Efteraaret. 1926 ankom de første 5. Maj, 1927: 5. Maj. 1926 bemærkedes Arten sidste Gang 4. Oktober, 1927: 28. September.

Bjergvipstjert, *Motacilla c. cinerea*. Saavel 1926 som 1927 ynglede et Par ved Møllegaarden. 6.—17. November 1925 iagttoges en enkelt Flugl. Sidst i Juni 1926 saas ♂ nogle Gange med Larver i Næbbet. Sidst i Maj 1927 fodrede Parret 2 Unger ved Aaløbet udfør mit Vindue. [Sml. C. J. WITTRUP JENSEN: Iagttagelser af Bjergvipstjerten (*Motacilla melanope*) ved Ynglested. Danske Fugle, IV, 1935, p. 163.]

Hvid Vipstjert, *Motacilla alba*. 1926 ynglede kun 1 Par; det udrugede 3 Kuld Unger. 1. Rede fandtes paa et Bjælkehoved, 2. Rede i et Murhul, 3. Rede paa et Bjælkehoved i Nærheden af det, hvor 1. Kuld var udklækket. 1 af de 2 Par, der ynglede 1927 (utvivlsomt det samme som 1926), havde ligeledes 3 Kuld Unger. ♂ ankom 25. Marts, ♀ 10. April. 20. April paabegyndtes Redebygning paa samme Bjælkehoved som det, hvor 1. Kuld var udruget 1926; begge Fugle samlede Redemateriale. 18. Maj forlod 4 Unger Reden; de overnattede i Reden til 26. Maj, da de af Forældrene blev ført et langt Stykke ned ad Aaen, hvor de nu skulde klare sig selv. 27. Maj begyndte Parret paa Rede Nr. 2 i samme Murhul, som Rede Nr. 2 var anbragt i 1926; hen under Aften kom Ungerne af 1. Kuld tilbage og krævede Føde af de Gamle, men blev afvist, og 29. Maj var de forsvundet fra Gaarden. 2. Juli forlod 5 Unger Rede Nr. 2, og 5. Juli blev de — i Lighed med 1. Kuld — ført et langt Stykke ned ad Aaen og overladt til sig selv. Ungerne af dette Kuld overnattede ikke mere i Reden, efterat de første Gang havde forladt den. 7. Juli saas de gamle Fugle parre sig i Gaarden. 8. Juli iagttog jeg, at de samlede Straa til Rede Nr. 3 i et Jordhul paa en Skrænt bag Laden. 12. August forlod 4 Unger denne Rede. Indtil 1. September færdedes Familien sammen paa Gaardspladsen samt ved Aaen og Dammen; denne Dag forsvandt det gamle Par, men Ungerne blev indtil 5. Oktober; de var ringmærket, saa at jeg let kunde kende dem. — — Om Foraaret saas kun

enkelte Hvide Vipstjerter paa Gennemrejse. 1926 bemærkedes Arten første Gang 21. Marts, 1927: 24. Marts. Fra sidst i September, til henimod Udgangen af Oktober drog mange over paa Gennemrejse mod Syd og Sydvest. De sidste bemærkede jeg 1926: 23. Oktober, 1927: 14. Oktober.

Broget Fluesnapper, *Ficedula h. hypoleuca*, bemærkede jeg nogle faa Gange i Maj og August-September, hver Gang kun en enkelt Fugl.

Graa Fluesnapper, *Muscicapa s. striata*. 1926 ynglede 1 Par; ♂ ankom 18. Maj, ♀ 21. Maj. 30. Juni forlod 1. Kuld Unger (4) Reden; i de første Dage opholdt de sig i Nærheden af Redepladsen, men blev saa af de gamle Fugle ført udenfor Møllegaardens Grænser, hvorefter Parret atter vendte tilbage til Stedet og udrugede et nyt Kuld Unger (3), som forlod Reden 5. August. 9. August var hele Familien borte. 1927 kom ♂ 19. Maj, men ♀ udeblev dette Aar. ♂ opholdt sig den første Maanedstid ved Redestedet fra 1926; senere strejfede den rundt til forskellige Steder paa Gaarden, og 21. Juli forsvandt den. Paa Træk bemærkede jeg ikke Arten.

Graaspurv, *Passer d. domesticus*. En Mængde ynglede ved Møllegaardens Bygninger, og i en lille 20aarig Granplantage byggede ca. 20 Par sammen med nogle Skovspurve; de havde her deres kugleformede Reder i Toppen af Træerne, og der var indtil 4 Reder i hvert Træ. De i Granplantagen ynglende Spurve begyndte Æglægningen i April; omkring Midten af Juli drog de alle bort fra Rugepladsen og saas ikke mere der før sidst i Marts. Ved Gaarden havde nogle Par allerede Rede med Æg midt i Marts; Reder med Æg var derefter at finde Sommeren igennem til henimod August. Fra Midten af August til Midten af September saas kun ganske faa Graaspurve ved Møllegaardens Bygninger; i dette Tidsrum strejfede de rundt paa Markerne i store Flokke og gjorde unægtelig nogen Skade, navnlig hvor Kornet var gaaet i Leje. Sidst i September og i Oktober kom Graaspurvene tilbage til Bygningerne.

Skovspurv, *Passer m. montanus*. De fleste rugende Par ynglede i fritbyggede Reder i Granplantagen sammen med Graaspurvene. Enkelte Par boede dog i Murhuller og 1 Par i en hul Poppel. — — Enkelte Gange hørte jeg Skovspurve

kvidre i Sommertiden; endog saa sent som 11. November, en Solskinsdag, hørte jeg 1 synge.

Bogfinke, *Fringilla c. coelebs*. Baade Foraar og Efteraar gik et betydeligt Træk over. Foraarstrækket tog sin Begyndelse omkring 20. Marts og var afsluttet omkring 10. April. Først kom ♂♂, sidst ♀♀. 20. Marts 1926 saas en Flok paa ca. 75, alle ♂♂; de blev til 23. Marts. 24. Marts iagttoges 20 + 10, alle ♂♂. 31. Marts bemærkedes ca. 50 sammen med Gulspurve. 3. April var nogle faa ♀♀ paa Gennemrejse. 4. April saas ca. 40, flest ♀♀, 5. April flere Smaaflokke, flest ♀♀. — — 1927 saas 23. Marts ca. 50 ♂♂ i Selskab med Tornirisker og Rørspurve. 24. Marts iagttoges 12 ♂♂ i Flok. 30. Marts var mange paa Gennemrejse. 1. April bemærkedes en Flok paa ca. 100, flest ♀♀. — — Efteraarstrækket begyndte i September og varede til sidst i Oktober. En Del overvintrede. 1926 fandt jeg den første Rede (4 Æg) 18. April. I nogle Træer var der hvert Aar ynglende Bogfinker, ja endog paa samme Gren; maaske var det de samme Fugle, der kom igen. — — I en Bogfinkererede, hvor der fra 6. til 10. Maj 1927 daglig var lagt et Æg, anbragte jeg 11. Maj et Æg fra en forladt Musvitrede, men Musvitægget blev omgaaende fjernet.

Kvækerfinke, *Fringilla montifringilla*, bemærkedes ikke paa Foraarstræk, men paa Efteraarstræk rastede hvert Aar en Flok paa 5—600 Stykker nogle Dage ved et Markhegn. 1926 saas Kvækerfinker fra 29. September til 1. Oktober; 1927 var de der i Dagene 19.—27. Oktober.

Svenske, *Chloris c. chloris*, forekom sparsomt. Kun 2 Par ynglede aarlig, heraf 1 i Haven, 1 i Skoven; desuden var der nogle uparrede ♂♂, der strejfede om fra Sted til Sted. Træk mærkedes ikke. I Vintermaanederne noteredes Arten enkelte Gange.

Grønsisken, *Carduelis spinus*. Smaaflokke, der hovedsagelig opholdt sig i Ælletræerne, iagttoges fra November til Marts.

Stillits, *Carduelis c. carduelis*, ynglede ikke ved Gaarden 1926, men 1927 indfandt et Par sig i April; de byggede Rede i et Valnøddetræ, og da Ungerne var flyvefærdige, forsvandt hele Familien. Jeg iagttog Stillitser i alle Aarets Maaneder, talrigst dog i August—September, hvor jeg enkelte Dage noterede Flokke paa 50 og derover.

Tornirisk, *Carduelis c. cannabina*. De første ankom omkring 1. Marts, men Hovedtrækket faldt dog ikke før i sidste Halvdel af denne Maaned. Antallet af Ynglepar var noget vanskeligt at opgøre nøjagtigt, da Fuglene ikke syntes at være særlig stedbundet i Yngletiden (ligesom Ringduerne); blev Reden ødelagt, kunde det ske, at de byggede igen i Nærheden, men oftest forlod de Stedet helt. Hen paa Sommeren flokkedes Torniriskerne og ernærede sig da af Ukrudtsfrø. — — I September begyndte Trækket sydpaa. Sidst i September og først i Oktober passerede store Skarer over; enkelte Smaa-flokke trak over til omkring 1. November.

Graasikken, *Carduelis flamma*. 28. Oktober 1927 iagttoges en Flok paa 18. De fleste var ♂♂ med smukt rødt Bryst.

Lille Korsnæb, *Loxia c. curvirostra*. 28. September 1927 iagttoges 4 ved Møllegaarden, 30. September 2; 10. Oktober fløj nogle over, 12. Oktober saas 3 og 24. Oktober 11. Som bekendt var der dette Aar mange Korsnæb i Landet. (Sml. AD. S. JENSEN: Det store Korsnæbtræk 1927. D.O.F.T., 1929.)

Dømpap, *Pyrrhula p. pyrrhula*. 8.—13. Januar 1926 opholdt 2 ♂♂ sig i Haven, hvor de bl. a. gnavede Knopperne paa Snebærbuskene, *Symphoricarpus racemosus*.

Rørspurv, *Emberiza s. schoeniclus*. Paa Foraarstræk, der begyndte midt i Marts og varede til midt i April, passerede en Mængde, ofte i Selskab med Engpibere. 3—4 Par rugede; omkring 1. August forlod disse Ynglepladserne og strejfede omkring paa Markerne sammen med Ungerne af sidste Kuld. Indtil Høst opholdt de sig mest i Havremarken, hvor de ofte saas balancere paa et Straa, idet de gjorde sig tilgode med Kærnerne. Senere paa Efteraaret har jeg enkelte Gange set dem æde Tjørnefrugter. Ved 1. Oktober var de fleste rejst. Paa Efteraarstræk bemærkede jeg ingen.

Gulspurv, *Emberiza c. citrinella*, var næst efter Graaspurv og Lærke den talrigste Ynglefugl ved Møllegaarden. Rederne fandt jeg i Tidsrummet fra 20. April til 16. August. Enkelte Reder indeholdt 5 Æg, nogle faa flere 4, de fleste kun 3. Gulspurven syntes at være lige talrig Sommer og Vinter, men om det var Ynglefuglene, der overvintrede, blev jeg aldrig klar over. Enkelte Dage af April og Oktober

bemærkede jeg en Del flere Gulspurve end ellers, hvilket jo kunde tyde paa Træk. — — Ved en Rede med 4 ca. 8 Dage gamle Unger, som jeg iagttog 29. Juni 1926 Kl. 17¹⁵—18²⁸, fodrede ♀ 14 Gange med 1—18 Minutters Mellemrum; ♂ fodrede 4 Gange med 2—17 Minutters Mellemrum. 1 Gang fodrede begge Forældre samtidig; den længste Pause mellem 2 Fodringer var 11 Minutter. Ungerne blev ringmærket, og 30. Juni 1927 blev den ene fanget af en Kat ved Revsøre pr. Øxendrup, 7 km fra Mærkningstedet (SKOVGAARD, Danske Fugle, III, 1930, p. 56).

Kornverling, *Emberiza c. calandra*. Hvert Aar rugede 3 Par, der indfandt sig paa Ynglepladserne i April. Hvert Par udrugede 2 Kuld, og sidst i Juli forlod de Ynglepladserne paany. I August og September bemærkede jeg ingen Kornverlinger, men i Vintertiden saas enkelte i Selskab med Gulspurvene.

Bemærkninger om Fuglesangen ved Vormark Møllegaard.

Af C. J. WITTRUP JENSEN

Foruden om Fuglenes Forekomst, Træk, Yngleforhold osv. — som foran meddelt — gjorde jeg fra November 1925 til November 1927 daglige Optegnelser om deres Sang Aaret rundt, dog ikke om deres musikalske Ydelser, som jeg savner Forudsætninger for at bedømme, men mest for at faa Klarhed over, hvorlang Tid og hvormange Dage af Aaret de forskellige Arter hørtes synge. I den foranstaaende Behandling af selve Fuglene er Sangen ikke omtalt. Oprindeligt havde jeg tænkt at medtage alle Arter, men dette Arbejde blev mig for uoverkommeligt, hvorfor jeg nøjedes med 25 Arter, hvis Sang jeg syntes, var mig mest iørefaldende. Paa Tabellen (p. 31—32) er opført det Antal Dage, hver enkelt Art er hørt synge i Aarets forskellige Maaneder gennem de 2 Aar, jeg opholdt mig paa Gaarden; den bageste Talkolonne angiver det samlede Antal Dage pr. Aar, hvor hver Art er hørt synge. Fuglene er paa Tabellen opstillet i »kvantitativ« Rækkefølge (dvs. efter det